„Kanadai Magyar Ujság"
egyesitve a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
Kanada és az angol birodalom elterjedtebb, vezető magyar hetilapja amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivívni minden honfitársunk számára.
Előfizetési dij egy évre: $3.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $4.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St WINNIPEG, Man.

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
New WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
QUEBEC
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SUDBURY
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

ALDINA
BEKEVAR
CANA
CALGARY
COALHURST
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVAR
LETHBRIDGE
NORBURY
OTTHON
PLINKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALOM
SZT. LASZLO
SZEKELYFOLD
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD
YORKTON

„Canadian Hungarian News"
Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL
An Independent Weekly Published in the Magyar Language. Circulating in all the Provinces of the Domonion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.
Editorial Offices and Printing Plant
375 Hargrave St.,
WINNIPEG, Man.
Yearly Subscription $3.- to Foreign Countries $4.-

VOL. VIII EVFOLYAM — 375 HARGRAVE ST. WINNIPEG, MANITOBA. 1931. SZEPTEMBER 17 CSÜTÖRTÖK — No. 38 SZAM

IN THE LAND OF OUR FATHERS

By HENRY TATTER

Reprinted from The Gospel Messenger

One who will give himself the time to study the Hungarian people, customs, and institutions, past and present, is assured an interesting and highly inspiring enjoyment. If he, in addition, is enabled actually to while away some time among the Hungarian people, and in their own country, he is also assured a constant lively spring of delightful and beneficial experiences that will make such a study or stay memorable, one might even say a stepping stone on the way toward a fuller enjoyment of life.

The newcomer into Hungary meets immediately with two very favorable situations. On the one hand he is impressed with the beauty of the country and the capital city, and on the other, with the very considerate courtesy, extended to strangers and visitors wherever one goes, even into the smallest of villages.

When after steaming down the Danube all day from Vienna through the extensive proportions of the Little Hungarian Plain, and as one glides through the quiet yet swift waters in the approach of Budapest, after nightfall, the glittering of thousands of lights in the Hills of Buda, the romance that must lurk in the wooded areas of beautiful Margaret Island the mysterious fascination of bustling life in the streets of Pest, the majesty of the Danubian bridges, the enchantment of the river works, the inviting spectacle of the illumination of the lookout tower of Jánoshegy, of Matthias Temple, of the Fishers' Bastion and the Citadel of Gellérthegy make one feel immediately that Budapest and all Hungary is a second home for Hungarian-Americans.

Hundreds love their scenic spots, and on pleasant days there will be thousands of them strolling leisurely through the well-kept artistically arranged city parks, river walks, the shaded avenues of Buda, and the observatories on Gellérthegy. Happy throngs of mere energetic lovers of nature will wander — not aimlessly — along the paths of the forested hill country that extends in three directions around Budapest: the Mátra, Bükk, Cserhát, Börzsönyi, Pilis, Budai, Vértes and Bakonyhegység, one more beautiful and inspiring than the other.

The return to the simple life that characterizes the youth of Hungary, Austria, and Germany enables of defeat heroically — a war and defeat not of their making but whose depressing aftermath they must the more endure.

There is much we Americans can learn from our continental kin, their fortitude in the face of heavy odds, their thankfulness for the mere right to live however meager their existence, their intelligence and culture and universal knowledge and understanding their grasp of values in life unbeknown to us, their willingness and ability to think. They in turn have much to learn from us Out practical sense of material and bodily comfort our eagerness to act rather than to reflect, our emancipation from customs and habits of thought which retard the free expression of each individual, and most of all, our social sense of giving in order that we might the more receive.

We need our European brethren's influence, and they need ours'. Can't we really davote more time, interest, and attention to each other?

WINNIPEG-MONTREAL: HÁROM HÉT "GYALOG"

Két winnipegi lány még augusztus 20.-án utnakindult Winnipegről, azzal a szándékkal, hogy három hét alatt Montrealba gyalogolnak. Természetesen furfang volt a dologban, amenynyiben a legforgalmasabb országutat választották, részben az Egyesült Államokon keresztül, ugyhogy csak a legritkább esetben gyalogoltak egy-két órát, mig akadt jószivü automobilista, aki felvette őket.

Angliába érkezett Gandhi

Bár a jelenlegi gazdasági válság és a mult pénteken nyilvánosságra hozott könyörtelen költségvetés a szigetország belügyeire forditotta a közfigyelmet — mult vasárnap egész Anglia érdeklődésének központjában mégis Gandhi volt, aki hosszu hajóut után megérkezett Londonba. A hinduk szent szabadságprófétája az angol fővárosban is ugyanabba a házi szövésü lepedőbe burkolva járt-kelt, melyben a hajón is utazott. Utazásáról egyébként igen sokat meséltek a "Rajputana" gőzös utasai, többek között megemlitvén, hogy Gandhi nem fogadta el a felajánlott elsőosztályu fülkét, szigoruan csak kecsketejen meg néhány szem száritott indiai gyümölcsön élt és mig barátságosan elbeszélgetett és játszadozott még a gyerekekkel is — hétfőn nem szólt egyetlen szót sem senkihez.

A hétfő ugyanis Gandhi magábavonulásának napja, mikorra szótlanságot fogadott és 1931 szeptember 14-ike, hétfő volt a világtörténelemnek az a nevezetes napja, amikor az egész angol kormány és a földkerekség leghatalmasabb birodalmának legnevesebb államfér fiai gyültek egybe a hindu problléma megtárgyalására és ezen a "kerekasztal" konferencián maga Gandhi egész nap mélységesen — hallgatott. Kedden azonban már annál többet beszélt a fogatlan, vézna kis fakir, akinek elhatározásától talán leginkább függ Anglia indiai uralmának sorsa. Az oxfordi egyetemet végzett és az angol szokásokkal teljesen otthonos Gandhi beszédének tartalmát lapzártakor még nem közvetitették a rádiójelentések.

Felfordult egy villamos Windsorban

Az ontariói Windsor és a Devonshire lóversenytér között közlekedő villamos vasut egyik kocsija mult szerdán Sandwich West külvárosban ki siklott és csak egy hajszálon mulott hogy a katasztrófának több halottja nincsen. A zsufolásig megtelt villamoskocsi mintegy husz mérföldnyi sebességgel haladt, amikor egy tévesen állitott váltó következtében egy erősen kanyarodó kitérőre tért és még mielőtt a kocsivezető tehetett volna valamit, egyszerre csak az oldalára fordult.

Körülbelül százan voltak a kocsiban, kik közül hetvennégyen megsebesültek, köztük huszonegyen meglehetős sulyosan ugyhogy több napos kórházi kezelésre volt szükségük. A szemtanuk állitása szerint egyesek önfeláldozásának köszönhető, hogy a sulyosabban sebesülteket a villamoskocsi vazának szétfejtése árán kiszabaditották. Állitólag az a körülmény, hogy az utasok hering módjára be voltak szorulva a kocsiba, nagyban hozzájárult ahhoz, hogy mindeddig csupán egy haláleset történt.

Mint lapzártakor értesülünk, a katasztrófa egy áldozata, Mrs Temple váratlanul mégis kiszenvedett a windsori kórházban. A szerencsétlenül járt asszony egyik karját ugyanis tőből le kellett az orvosoknak vágniok, hogy a vérmérgezés továbbterjedését megakadályozzák. Ennek ellenére a méreg ugy látszik tovább terjedt és a kisiklás egyik legsulyosabban sebesült áldozatát nem tudták megmenteni az életnek.

Rev J. Matty

Magyar kórház-szobát rendez be a Raymondi Betegsegélyző

Mint már jelentettük, a Némedy Gyula körültekintő vezetése alatt álló Raymondi Magyar Betegsegélyző Egylet ismét egy olyan emberbaráti ténnyel irta bele nevét a kanadai magyar történelembe, amiről nem szabad egyhamar megfeledkeznünk. A nemes cél érdekében augusztus hó 29.-én megtartott nagyszabásu piknik ismét alkalmat ad arra, hogy ezzel a követendő példával foglalkozzunk, annál is inkább, miután különösen a mai szomoru világban mindenütt nagyban könnyitene kórházi ápolásra utalt honfitársaink gondján, ha a közelben találhatnának egy magyar kórház-szobát.

A Raymondi Betegsegélyző a Lethbridgen most elkészült Szent Mihály kórház gyönyörü épületében egy hatágyas szoba berendezésének első részletét törlesztette a legutóbbi piknik jövedelméből, ugyhogy a közeljövőben előforduló megbetegedések esetén a Raymondi Magyar Betegsegélyző tagjainak teljesen dijmentesen áll rendelkezésére a "magyar-szoba". A raymondi és környékbeli magyarságot valósággal felvillanyozta az egylet vezetőségének ez a talpraesett terve és az alig négy multra visszatekintő, mintegy száz taggal rendelkező egylet ezáltal egész Kanada magyarságának mutatott követendő példát.

Maga a piknik nagyszerü anyagi és erkölcsi sikerrel zárult, amennyiben nemcsak jól érezte magát az egybegyült sokaság, hanem a tiszta haszon kereken $125.82 volt, melyet teljes összegében már át is utaltak a kórház igazgatóságának a magyar szoba berendezésének első részletfizetése gyanánt. A Raymondi Betegsegélyző tagszáma ezekután bizonyára hamarosan rohamos növekedést mutat és ezáltal a vezetőségnek is módjában áll még több jót és hasznosat kivivni a környékbeli magyarság részére. Magát az eszmét — melyet például a Winnipegi Magyar Nőszövetség is már huzamosabb ideje lelkesen ápol — remélhetőleg minél több kanadai magyar tömörülés fogja a raymondi példán felbuzdulva követni

ALACSONYABB KAMATOT KÖVETELNEK QUEBEC FARMEREI

Kanada legtöbb történelmi ereklyét és emléket rejtegető városában, az ősi Quebecben a mult hét végén nagygyülésre jöttek össze az egész tartomány farmerei. A "Catholic Union of Farmers" nevü szervezet kezdeményezésére egyhangulag elhatározták, hogy a mezőgazdaság részére juttatott kölcsön után számitott kamatlábat a jelenlegi öt százalékról szállitsák le három százalékra. Egyuttal igen fontosnak tartották, hogy a kormány ezentul ne adjon cserébe szarvasmarhát a hatóságilag leölt gümőkóros tehenek ellenértékeképen, hanem készpénzben kártalanitsa a gazdákat.

Felavatták az elsö kanadai magyar Szociális Testvért

Saskatchewan egyik legnépesebb katholikus magyar telepén, Stockholmon bensőséges ünnepség keretében avatták a Szociális Testvérek Társasága tagjává Rita jelöltet, Kulcsár József közszeretetnek örvendő canai magyar gazda leányát. Az ünnepi szertartás a Szent Erzsébet templomban ment végbe, melyet zsufolásig megtöltött a környék magyar farmertársadalma. Az egybegyülteket jellemző lelkesedés is világosan mutatta, hogy a magyarság mennyira tudja méltányolni a saját köréből kiemelkedők hivatását és igenis hajlandó áldozatokra is, amikor arról van szó, hogy a magyar fajból kerüljenek ki kanadai szellemi életünk kulturmunkásai.

A Szociális Testvérek Társasága ezen örömünnepe általános kanadai magyar szempontból annál nagyobb jelentőségü, miután a rend tagjai leg első feladatuknak az ifju magyar nemzedék oktatását tartják szociális irányu működésükön kivül. A kanadai születésü jelölteknek okleveles tanitónőkké való kiképeztetésével emellett óriási fontosságu kulturmissziót végez a Társulat, melynek áldozatkész tagjai még a legészakabbi vidékek teljesen elhagyatott magyarságát is rendszeresen felkeresik. Jövő heti számunkban részletesen beszámolunk a Társulat északsaskatchewani működéséről, melyet az ujkanadás pionirmagyarok között fejtettek ki az elmult évek folyamán.

Egy dollárt akerenként a tönkrement farmereknek!

A közelmultban Saskatchewanban mozgalmat inditottak aziránt, hogy fizessen a kormány egy dollárt mindenegyes aker jól ugarolt föld után mindazokon a területeken, ahol végzetes pusztitást vitt végbe az idei száraz időjárás. Az okoskodás teljesen meg is állja a helyét, amennyiben a kormány 5 centet fizet bushelenként azoknak a farmereknek, akiknek volt termésük, viszont nem ad ilyen formában segélyt azoknak, akiket még sokkal jobban sujtott a sors keze.

Albertában ezzel egyidejüleg az az eszme vetődött fel, hogy ne csupán az ugarolt földterület után, hanem a teljesen kiszáradt vidékeken mindenegyes aker után adjon a kormány egy dollár segélyt a farmereknek Ennek a tervnek sikere érdekében Nyugatkanada egyik legnagyobb pártja, a United Farmert of Alberta is sikraszállott.

EGY ÉVIG FÓKAZSIRON ÉLT NÉGY HAJÓTÖRÖTT

Szinte regénybe illő körülmények között vett fel a 'Beothic' nevü gőzös négy skót matrózt, akik már több mint egy éve elhagyván hazájukat, valóban a vakszerencsének köszönhetik megmenekülésüket. Még 1930 juniusában indult utnak a skótországi Peterhead halászfaluból öt vállalkozó szellemü munkanélküli fiatalember, hogy Kanada északi vidékein főleg prémkereskedéssel foglalkozzanak. Kis motorcsónakjukkal szerencsésen át is keltek az óceánon, azonban a Baffin-föld partján, a Frobisher-öböl szikláin egy váratlanul kitört vihar a csónakkal együtt minden reményüktől megfosztotta őket.

Az öt skót erre emberlakta helyet keresett, azonban hetekig tartó vándorlás után csupán egy elhagyott eszkimókuny hóra akadtak. Itt felfrissülvén a talált fókazsirral és hasonló eszkimó-táplálékkal, állandóan halászva és vadászva ki is tudták huzni egészen mult decemberig. A kegyetlen kanadai tél azonban annyira megviselte őket, hogy egyikük ki is szenvedett és már-már mindannyian odavesztek, amikor megérkeztek a kunyhó tulajdonosai: az eszkimók. A négy skót ettől kezdve valóságos eszkimóéletet élt egészen tavaszig, amikor vendéglátóik ismét vándorutra keltek.

Hosszas, nélkülözésekkel teli vándorlás után végül is a Lake Harbor melletti Mounted Police állomásra értek és ettől kezdve már egészen jól ment a soruk, amennyiben fehér ember módjára élhettek. Az összes csendőrállomásokat évenként egyszer végigjáró 'Beothic' gőzös itt talált rájuk szeptember 10-én és amint az ottawai rádióállomásnak szikratávirón jelentették, a négy skót már utnak is indult a "Beothic" fedélzetén s talán még visszakerül Skótországnak abba a kis falujába, melyet viszonlátni már alig reméltek többé.

Tizennégymillió az államkincstár feleslege

Az ottawai birodalmi pénzügy minisztérium mult pénteken adta ki részletes jelentését az elmult öt hónap gazdálkodásáról. A mai nehéz időkben örvendetes tényként könyvelhető el, hogy a kormány takarékoskodásának nem maradt el a kivánt eredménye és az öt hónap alatt bevételezett 155 millió dollárral szemben az összes kiadások csak 141 millió dollárt tesznek ki, tehát 14 millió dollár az államkincstár jelenlegi feleslege.

Sokkal szomorubb képet kapunk azonban az ország pénzügyi helyzetéről, ha a mult év mérlegén végigtekintünk. 1930 április, május, junius, julius és augusztus hónapokban bevételként elkönyvelt 185 millió dollár mellett tavaly ugyanezen időszak tartama alatt 142 millió volt az államháztartás összes kiadása. Eszerint tehát az idén nemcsak az állami kiadások összege csökkent, hanem alaposan megcsappantak a jövedelmek is. A végeredmény ki mutatja, hogy mig tavaly nyáron 43 millió dollár volt a birodalom pénzügyi feleslege, ez az összeg az idén ennek alig egy harmadrészére, azaz 14 millió dollárra zsugorodott.

Felrobbantották a Budapest-Bécs között száguldó gyorsvonatot

HUSZ HALOTT ÉS TIZENNYOLC SEBESULT A LELKETLEN MERÉNYLET ÁLDOZATA — A BIATORBÁGY ÉS BICSKE KÖZÖTTI ÁTHIDALÁSON HELYEZTEK EL ISMERETLEN TETTESEK A POKOLGÉPEKET— HÉT SZEMÉLYKOCSI ZUHANT AZ ÓRIÁSI MÉLYSÉGBE — SZIVETTEPŐ JELENETEK JÁTSZÓDTAK LE AZ ÉGŐ POKOLBAN

A szeptember 13.-ára, mult vasárnap reggelre virradó éjjel a magyar vasutak történelmében páratlan merényletet követtek el a Budapest-Wien-Köln között közlekedő gyorsvonat ellen. A legujabb, ugynevezet 328-as tipusu mozdony által vontatott, 13 személykocsiból álló szerelvény Budapestről elindulva, menetrend szerint percnyi pontossággal hagyta el Bia-Torbágy fehérmegyei fakvak állomását és mintegy 70 kilométeres sebességgel száguldott a legközelebbi állomás, a magyar óceánrepülők leszállása óta világhirre emelkedett Bicske felé. Amikor a két állomás közötti vögyet áthidaló, több emelet magasságu viadukthoz ért a vonat, a mozdonyvezető fékezett, miután az előirás szerint az áthidaláson lassitaniok kell még a leggyorsabb menetidejü személyvonatoknak is.

A rendszabályok pontos betartása ezutttal ismét bevált, amennyiben ellenkező esetben még több áldozata lett volna a katasztrófának. A következő percben irtózatos robajjal két bomba robbant fel és a mozdony, a szeneskocsi, valamint az utána következő podgyász és postakocsi, továbbá hét személykocsi feltartózhatatlanul zuhant le a mélységbe, mig talán éppen a rassitott menet következtében a hat utolsó személykocsi a megrongált pályán maradt. Az Associated Press lapzártakor érkezett kábeltávirata szerint husz utast, részben külföldit holtan szedtek ki a romhalmazból, tizennyolcan pedig olyan sulyos sérüléseket szenvedtek, hogy felépülésükhöz alighe lehet remény.

Természetesen azonnal mozgósitották a mentőket és a rendőrséget. A segélyvonat kiérkeztéig azonban a sértetlenül maradt utasok példát adó önfeláldozással vették ki részüket embertársaik megmentésének életveszélyes munkájából. Felettébb megnehezitette a mentést a pozdorjává tört személykocsikat szinte néhány szempillantás alatt égő pokollá változtató tüz és ennek tudható be, hogy az önkéntes mentők közül tizenhárman sulyos égési sebeket szenvedtek és kórházi ápolásra szorulnak. Az élve eltemetett utasok között leirhatatlan jelenetek játszódtak le, sokan őrjöngve kutatták családtagjaikat a romok között és akadtak olyanok is, akiknek szeretteit egytől-egyik menthetetlenül odavesztek a sistergő romhalmazban.

A példátlan lelketlenséggel ártatlan családok boldogságát felduló véres merényletet titokzatos jelenségek kisérték és a bombaszilánkokon kivül egyetlen papirszelet árulta csak el tettesek kilétét. A szerencsétlenség színhelye mellett talált gyürött papirdarabon csupán ez állott: "Ha a kapitalista országok nem tudnak munkát adni — mi majd dolgozunk a magunk módján!" A nyomozás megkezdése után kisvártatva két gyanus alakot is elfogott a vidéket tüzetesen átkutató csendőrség és ezeknek állitólag tevékeny részük lett volna a merényletben.

Nemcsak Magyarországot, hanem egész Európát felrázta a pokolgépes merénylet hire, annál is inkább, miután előre megfontolt bünös szándékkal cly sok embert kergettek kinos halálba. Maga a bia-torbágyi mező rövid kilenc esztendő alatt immár másodizben itta a testvér-kezek által kiontott magyar vért és olvasóink bizonyára visszaemlékeznek, hogy ugyanezen a helyen ütköztek össze a felkelők csapatai a kormány haderejével 1922 októberében, IV. Károly király szerencsétlen kimenetelü első visszatérése alkalmával.

Óriási szállodatüz Lytton B.C-ben

Mult szerdáról csütörtökre virradó éjjel ismeretlen okból kigyulladt Lytton kis british-columbiai város egyetlen szállodája. Az ugynevezett Cariboo kerület egyik központja, Lytton és ezzel együtt a szálloda is meglehetősen élénk szerepet vitt a vidék aranykora idejében amikor a szélrózsa minden irányából idetódultak az aranyászók.

A helybeli tüzoltóság minden erőfeszitése ellenére sem sikerült a lángokat elfojtani és öt embernek az emeleti ablakokon kiugorva kellett megmentenie életét. A harmadik emeletről ketten ugrottak ki és mig az egyik vendég szerencsésen meg kapaszkodott a villamosvezeték ben és minden különösebb baj nélkül lemászott a póznán, a szálloda igazgatója már sokkal szerencsétlenebbül járt és összezuzta magát a kövezeten. Kivüle állitólag még többen oly sulyos égési sebeket szenvedtek, hogy felépülésükhöz kevés a remény. Ezenkivül állitólag két ember eltünt és nem lehetetlen, hogy odavesztek az égő pokolban.

LEGUJABB HIREK

MUNKAKÖZBEN HALT MEG SZIKSZAY Bertalan honfitársunk Hamiltonban. A hatalmas, atlétatermetü magyar munkás Smith szénkereskedőnek dolgozott és éppen a Wellington-ucca 74 számu ház pincéjébe hordott le kokszot, amikor a nagy meleg következtében szivében az egyik ér megpattant. Mire társai rátaláltak, már nem lehetett rajta segiteni és a szerencsétlen munkás hivatásának áldozataként ott szenvedett ki a szeneskamra kövezetén.

ÓRIÁSI MAGYAR GYŐZELEMMEL végződtek az Európa-bajnokság Párisban lefolyt atlétikai mérkőzései. Amellett, hogy Halassy félábu magyar uszóbajnok az 1,500 méteres és Bárány István a 400 méteres uszásban első helyre kerültek, a magyar vizipólócsapat tönkreverte zz összes nagy nemzetek játékosait. Az atlétika más ágaiban is kitünően szerepeltek a magyar sportfiuk, minek eredményképen a pontozás aránya a következő: Magyarország 114, Németország 92, Franciaország 33, Olaszország 29, Finnország 14, Csehszlovákia 12 stb.

SZELVIHAR PUSZTITOTTA EL British Honduras középamerikai államban Belize nevü székhelyét. Az ötven mérföldes körzetben mindent letaroló elemi csapást rettenetes árviz követte, majd pedig olthatatlan tüzvész hamvasztott el mindent, ami még megmaradt. A halottak számát ezerkétszázra becsülik, hétszázat közülük a börtönök felszabaditott elitéltjeivel temettették el, mig a többieket öt hatalmas máglyán égették el, hogy a betegségek terjedését megakadályozzák.

A BUDAPESTI SZENT ISTVÁN napi ünnepségek egy részét mutatja be filmen jövő szombattól, szeptember 19-től egy hétig a winnipegi Lyceum szinház. A vidéki bemutatók dátumát legközelebbi számunkban közöljük.